

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогіки та психології
Кафедра психології та соціальних наук




РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКСТРЕМАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ
ТА ПСИХОЛОГІЯ ТРАВМУЮЧИХ СИТУАЦІЙ
Ступінь магістра

Рівень вищої освіти – другий (освітньо-професійний)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність: 053 Психологія


освітньо-професійна програма: Психологія

Розробник: Литвиненко І.С., доцент кафедри психології та соціальних наук,
кандидат психологічних наук, доцент  (Литвиненко І.С.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальних
наук

Протокол № 13 від « 27» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри психології та соціальних наук

 (в.о. Литвиненко І.С.)

Анотація

Екстремальна психологія та психологія травмуючих ситуацій – це прикладна дисципліна, яка спрямована на формування і розвиток практичних навичок надання психологічної допомоги професійним колективам та окремим особистостям під час виконання завдань в екстремальних умовах, уміння надавати екстрену психологічну допомогу індивідуумам, які випробували сильний психотравмуючий вплив.

Курс зорієнтований на практику психологічного консультування, надання психологічної допомоги, психологічної терапії та психологічної профілактики.

Дисципліна поєднує принципи конфліктології, клінічної психології, патопсихології, психотерапії та психокорекції, вікової психології, психології праці.

Ключові слова: травмуюча ситуація, травмуючі подія, психотравма, стрес, посттравматичний стресовий розлад, криза, травмотерапія, консультування, реабілітація.

Annotation

Extreme psychology and psychology of traumatic situations is an applied discipline aimed at forming and developing practical skills of providing psychological assistance to professional teams and individuals while performing tasks in extreme conditions, the ability to provide emergency psychological assistance to individuals who have experienced severe traumatic effects.

The course focuses on the practice of psychological counseling, psychological care, psychological therapy and psychological prevention.

The discipline combines the principles of conflictology, clinical psychology, pathopsychology, psychotherapy and psychocorrection, age psychology, psychology of work.

Key words: traumatic situation, traumatic event, psychotrauma, stress, post-traumatic stress disorder, crisis, traumotherapy, counseling, rehabilitation.

1. Опис навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Обов'язкова
	Спеціальність 053 Психологія	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – «Надання психологічної допомоги клієнтам, що зазнали психотравми»	Освітня програма: «Психологія»	Рік підготовки: 2
Загальна кількість годин – 90		Семестр
		3
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Ступінь: магістра	12
		Практичні, семінарські
		18
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		60
	Вид контролю: іспит	

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання: 30 год. – аудиторні заняття, 60 год. – самостійна робота (33 % / 67 %).

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Обов'язкова
	Спеціальність 053 Психологія	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – «Надання психологічної допомоги клієнтам, що зазнали психотравми»	Освітня програма: «Психологія»	<i>Рік підготовки: 2</i>
Загальна кількість годин – 90		<i>Семестр</i>
	Ступінь: магістра	3
		<i>Лекції</i>
		2
		<i>Практичні, семінарські</i>
		4
		<i>Лабораторні</i>
		-
		<i>Самостійна робота</i>
	84	
		Вид контролю: іспит

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для заочної форми навчання: 6 год – аудиторні, 84 год – самостійна робота (7%/ 93%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати навчання

Мета курсу: вивчення знань про внутрішній стан людини в екстремальній та психотравмуючій ситуації, основні ознаки та етапи проживання психотравми; формувати вміння надання психологічної допомоги потерпілим після психотравмуючих подій.

Завдання курсу: формування у студентів уявлень про основні психічні реакції людини на травматичні події; вироблення базових практичних умінь і навичок екстреної психологічної допомоги; ознайомлення студентів із сучасними підходами до практики психологічної діагностики, корекції гострих та посттравматичних стресових розладів; усвідомлення професійної ідентичності та становлення професійної компетентності студентів; формування морально-етичних норм і відповідальності.

Передумови для вивчення дисципліни: загальна психологія, вікова та педагогічна психологія, соціальна та політична психологія, психологія сім'ї та усвідомлене батьківство, конфліктологія, клінічна психологія, патопсихологія, психотерапія та психокорекція.

Навчальна дисципліна складається з 3 кредитів

Згідно з вимогами ОПП «Психологія» студент оволодіває такими компетентностями та програмними результатами навчання:

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПРН 4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПРН 5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПРН 7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН 8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПРН 9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН 11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 8. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК 9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

II. Фахові:

ФК 2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та/або практичної значущості.

ФК 3. Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

ФК 4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгові, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну) з використанням науково верифікованих методів та технік.

ФК 5. Здатність організувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

ФК 7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

ФК 8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

ФК 9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

ФК 10 Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

3.Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Предмет, завдання екстремальної психології та психології травмуючих ситуацій

Тема 1. Предмет, завдання та методи екстремальної психології та психології травмуючих ситуацій

Тема 2. Психологічні особливості поведінки в екстремальних умовах. Поняття кризи в психології..

Тема 3. Поняття психотравмуючої ситуації. Класифікація психотравмуючих ситуацій та їх вплив на людину.

Тема 4. Види травмуючих ситуацій. Втрата, насильство, позбавлення волі, хвороба як психотравмуюча ситуація.

Кредит 2. . Психологія стресу та посттравматичного стресового розладу

Тема 5. Поняття про психологію стресу та психологічну адаптацію

Тема 6. Диференціація стресу, емоційних станів та втомлення

Тема 7. Стрес і травматичний стрес. ПТСР, постковідний синдром та інші психічні розлади як наслідок впливу психотравмуючої ситуації.

Кредит 3. Надання психологічної допомоги клієнтам, які зазнали впливу травмуючої ситуації

Тема 8. Професійна діяльність в фахівців, що працюють з психотравмою та профілактика вторинної травматизації.

Тема 9. Кризове консультування та кризова інтервенція

Тема 10. Здійснення психологічної допомоги особам, що пережили психотравмуючу подію. Травматерапія та психологічна реабілітація. Особливості надання психологічної допомоги людині в термінальний період.

Тема 11. Особливості психотерапії дітей та підлітків, що перенесли психотравмуючі події.

4. Структура навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Назва кредитів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	конс	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Предмет, завдання екстремальної психології та психології травмуючих ситуацій						
Тема 1. Предмет, завдання та методи екстремальної психології та психології травмуючих ситуацій.	6	2				4
Тема 2. Психологічні особливості поведінки в екстремальних умовах. Поняття кризи в психології.	8		2			6
Тема 3. Поняття психотравмуючої ситуації. Класифікація психотравмуючих ситуацій та їх вплив на людину.	8	2	2			4
Тема 4. Види травмуючих ситуацій. Втрата, насильство, позбавлення волі, хвороба як психотравмуюча ситуація.	8		2			6
Разом за кредитом 1	30	4	6			20
Кредит 2. Психологія стресу та посттравматичного стресового розладу						
Тема 5. Поняття про психологію стресу та психологічну адаптацію	10	2	2			6
Тема 6. Диференціація стресу, емоційних станів та втомлення.	10	2	2			6
Тема 7. Стрес і травматичний стрес. ПТСР, постковідний синдром та інші психічні розлади як наслідок впливу психотравмуючої ситуації.	10		2			8
Разом за кредитом 2	30	4	6			20
Кредит 3. Надання психологічної допомоги клієнтам, які зазнали впливу травмуючої ситуації						
Тема 8. Професійна діяльність в фахівців, що працюють з психотравмою та профілактика вторинної травматизації	6	2				4
Тема 9. Кризове консультування та кризова інтервенція.	8	2	2			4
Тема 10. Здійснення психологічної допомоги особам, що пережили психотравмуючу подію. Травматерапія та психологічна реабілітація. Особливості надання психологічної допомоги людині в термінальний період.	8		2			6
Тема 11. Особливості психотерапії дітей та підлітків, що перенесли психотравм події.	8		2			6
Разом за кредитом 3	30	4	6			20
Усього годин	90	12	18			60

Заочна форма навчання

Назва кредитів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	конс	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Предмет, завдання екстремальної психології та психології травмуючих ситуацій						
Тема 1. Предмет, завдання та методи екстремальної психології та психології травмуючих ситуацій.	8	2				6
Тема 2. Психологічні особливості поведінки в екстремальних умовах. Поняття кризи в психології.	8					8
Тема 3. Поняття психотравмуючої ситуації. Класифікація психотравмуючих ситуацій та їх вплив на людину.	6					6
Тема 4. Види травмуючих ситуацій. Втрата, насильство, позбавлення волі, хвороба як психотравмуюча ситуація.	8					8
Разом за кредитом 1	30	2				28
Кредит 2. Психологія стресу та постратравматичного стресового розладу						
Тема 5. Поняття про психологію стресу та психологічну адаптацію	10					10
Тема 6. Диференціація стресу, емоційних станів та втомлення.	8					8
Тема 7. Стрес і травматичний стрес. ПТСР, постковідний синдром та інші психічні розлади як наслідок впливу психотравмуючої ситуації.	12		2			10
Разом за кредитом 2	30		2			28
Кредит 3. Надання психологічної допомоги клієнтам, які зазнали впливу травмуючої ситуації						
Тема 8. Професійна діяльність фахівців, що працюють з психотравмою та профілактика вторинної травматизації	8		2			6
Тема 9. Кризове консультування та кризова інтервенція.	6					6
Тема 10. Здійснення психологічної допомоги особам, що пережили психотравмуючу подію. Травматерапія та психологічна реабілітація. Особливості надання психологічної допомоги людині в термінальний період.	8					8
Тема 11. Особливості психотерапії дітей та підлітків, що перенесли психотравматичні події.	8					8
Разом за кредитом 3	30		2			28
Усього годин	120	2	4			84

**5.Теми лекційних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Предмет, завдання екстремальної психології та психології травмуючих ситуацій.</i>		
1	Тема 1. Предмет, завдання та методи екстремальної психології та психології травмуючих ситуацій.	2
2	Тема 3. Поняття психотравмуючої ситуації. Класифікація психотравмуючих ситуацій та їх вплив на людину.	2
<i>Кредит 2. Психологія стресу та постратматичного стресового розладу</i>		
3	Тема 5. Поняття про психологію стресу та психологічну адаптацію	2
4	Тема 6. Диференціація стресу, емоційних станів та втомлення	2
<i>Кредит 3. Надання психологічної допомоги клієнтам, які зазнали впливу травмуючої ситуації</i>		
5	Тема 8. Професійна діяльність в фахівців, що працюють з психотравмою та профілактика вторинної травматизації	2
6	Тема 9. Кризове консультування та кризова інтервенція.	2
Разом:		12

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Предмет, завдання екстремальної психології та психології травмуючих ситуацій.</i>		
1	Тема 1. Предмет, завдання та методи екстремальної психології та психології травмуючих ситуацій.	2
<i>Кредит 2. Психологія стресу та постратматичного стресового розладу</i>		
<i>Кредит 3. Надання психологічної допомоги клієнтам, які зазнали впливу травмуючої ситуації</i>		
Разом:		2

**6.Теми практичних занять
Денна форма навчання**

N з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Предмет, завдання екстремальної психології та психології травмуючих ситуацій.</i>		
1.	Тема 2. Психологічні особливості поведінки в екстремальних умовах. Поняття кризи в психології.	2
2.	Тема 3. Поняття психотравмуючої ситуації. Класифікація психотравмуючих ситуацій та їх вплив на людину.	2
3	Тема 4. Види травмуючих ситуацій. Втрата, насильство, позбавлення волі, хвороба як психотравмуюча ситуація.	2

<i>Кредит 2. Психологія стресу та постратматичного стресового розладу</i>		
4.	Тема 5. Поняття про психологію стресу та психологічну адаптацію	2
5.	Тема 6. Диференціація стресу, емоційних станів та втомлення	2
6.	Тема 7. Стрес і травматичний стрес. ПТСР, постковідний синдром та інші психічні розлади як наслідок впливу психотравмуючої ситуації.	4
<i>Кредит 3. Надання психологічної допомоги клієнтам, які зазнали впливу травмуючої ситуації</i>		
7	Тема 9. Кризове консультування та кризова інтервенція	2
8	Тема 10. Здійснення психологічної допомоги особам, що пережили психотравмуючу подію. Травматерапія та психологічна реабілітація. Особливості надання психологічної допомоги людині в термінальний період.	2
9	Тема 11. Особливості психотерапії дітей та підлітків, що перенесли психотравмуючі події.	2
Разом		18

Заочна форма навчання

N з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Предмет, завдання екстремальної психології та психології травмуючих ситуацій.</i>		
<i>Кредит 2. Психологія стресу та постратматичного стресового розладу</i>		
2.	Тема 7. Стрес і травматичний стрес. ПТСР, постковідний синдром та інші психічні розлади як наслідок впливу психотравмуючої ситуації.	2
<i>Кредит 3. Надання психологічної допомоги клієнтам, які зазнали впливу травмуючої ситуації</i>		
3.	Тема 8. Професійна діяльність в фахівців, що працюють з психотравмою та профілактика вторинної травматизації	2
Разом		4

**7.Самостійна робота
Денна форма навчання**

Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Предмет, завдання екстремальної психології та психології травмуючих ситуацій.</i>	
Тема 1. Предмет, завдання та методи екстремальної психології та психології травмуючих ситуацій.	4
Тема 2. Психологічні особливості поведінки в екстремальних умовах. Поняття кризи в психології.	6
Тема 3. Поняття психотравмуючої ситуації. Класифікація психотравмуючих ситуацій та їх вплив на людину.	4
Тема 4. Види травмуючих ситуацій. Втрата, насильство, позбавлення волі, хвороба як психотравмуюча ситуація.	6
<i>Кредит 2. Психологія стресу та посттравматичного стресового розладу</i>	
Тема 5. Поняття про психологію стресу та психологічну адаптацію	6
Тема 6. Диференціація стресу, емоційних станів та втомлення	6
Тема 7. Стрес і травматичний стрес. ПТСР, постковідний синдром та інші психічні розлади як наслідок впливу психотравмуючої ситуації.	8
<i>Кредит 3. Надання психологічної допомоги клієнтам, які зазнали впливу травмуючої ситуації</i>	
Тема 8. Професійна діяльність в фахівців, що працюють з психотравмою та профілактика вторинної травматизації	4
Тема 9. Кризове консультування та кризова інтервенція	4
Тема 10. Здійснення психологічної допомоги особам, що пережили психотравмуючу подію. Травматерапія та психологічна реабілітація. Особливості надання психологічної допомоги людині в термінальний період.	6
Тема 11. Особливості психотерапії дітей та підлітків, що перенесли психотравмуючі події.	6
Разом	60

**Самостійна робота
Заочна форма навчання**

N з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Предмет, завдання екстремальної психології та психології травмуючих ситуацій.</i>		
1	Тема 1. Предмет, завдання та методи екстремальної психології та психології травмуючих ситуацій.	6
2	Тема 2. Психологічні особливості поведінки в екстремальних умовах. Поняття кризи в психології.	8
3	Тема 3. Поняття психотравмуючої ситуації. Класифікація психотравмуючих ситуацій та їх вплив на людину.	6
4	Тема 4. Види травмуючих ситуацій. Втрата, насильство, позбавлення волі, хвороба як психотравмуюча ситуація.	8
<i>Кредит 2. Психологія стресу та посттравматичного стресового розладу</i>		
5.	Тема 5. Поняття про психологію стресу та психологічну адаптацію	10
6.	Тема 6. Диференціація стресу, емоційних станів та втомлення	8
7.	Тема 7. Стрес і травматичний стрес. ПТСР, постковідний синдром та інші психічні розлади як наслідок впливу психотравмуючої ситуації.	10
<i>Кредит 3. Надання психологічної допомоги клієнтам, які зазнали впливу травмуючої ситуації</i>		
12.	Тема 8. Надання першої психологічної допомоги	6
13	Тема 9. Кризове консультування та кризова інтервенція	6
14	Тема 10. Здійснення психологічної допомоги особам, що пережили психотравмуючу подію. Травматерапія та психологічна реабілітація. Особливості надання психологічної допомоги людині в термінальний період.	8
15	Тема 11. Особливості психотерапії дітей та підлітків, що перенесли психотравмуючі події.	8
	Разом	84

8. Індивідуальне навчально - дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з двох напрямів:

I – підготовка та захист контрольної роботи (для студентів ЗФН);

II – підготовка доповіді з висвітленням проблем психологічного здоров'я самотніх людей похилого віку; здоров'язберігаючі технології людей різного соціального статусу, віку в період ковіду (для студентів ДФН).

Індивідуальний науково-дослідний проект: «Надання психологічної допомоги клієнтам, що зазнали впливу психотравми в умовах бойових дій»; «Психологічна підтримка особам, які доглядають людину в термінальний період: рідні, близькі, медперсонал» (письмово/доповідь або відеопрезентація).

Структура ІНДЗ: вступ, теоретична частина (вивчення міжнародного досвіду) / дослідницька частина, висновки, список використаної літератури.

Обсяг ІНДЗ: 10-12 сторінок друкованого або 13-15 сторінок рукописного тексту.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять; має на меті перевірку рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи. Види поточного контролю: усне та письмове опитування, тестування, самоконтроль, складання схем, таблиць, опорних конспектів.

Підсумковий контроль здійснюється з метою оцінки результатів навчання студента. Вид підсумкового контролю: контрольна робота, залік.

Контрольна робота (КР) є обов'язковою складовою підсумкового контролю навчальних досягнень студентів. Виконання студентами КР спрямоване на всебічну і комплексну перевірку обсягу, рівня та якості засвоєння ними всього навчального матеріалу, що входить до кожного модуля: як матеріалу, що підлягає вивченню під час аудиторної роботи, так і самостійної роботи.

Іспит – вид підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі виконання ним певних типів робіт на практичних заняттях, у процесі самостійної роботи, індивідуального навчально-дослідного завдання, контрольних робіт, виконання тестових завдань.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

“відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, аналізує причинно-наслідкові зв’язки;

“дуже добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, допускає незначні пропуски матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює правильні відповіді;

“добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;

“достатньо” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв’язки;

“задовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від **200** до **400** балів (за 4 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Розподіл балів, які отримують студенти

Кредит 1				Кредит 2			Кредит 3				КР	Разом
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11		
25	25	25	25	30	30	40	25	25	25	25	100	400/100*

*Примітка. Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

10. Засоби дігностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

11. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; семінари-дискусії, інтерактивні заняття з використанням інтернет-технологій, розв'язування задач на основі психотерапевтичних випадків, презентації, герменевтичний аналіз, ділові ігри, психотерапевтичні вправи й техніки, ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

11. Рекомендована література

Базова

1. Богданов С. Психосоціальна підтримка в кризовій ситуації: метод. посібник для педагогів. К.: Детський фонд ООН (ЮНІСЕФ), Всеукраїнський союз молодіжних громадських організацій, «Християнська асоціація молодих людей України» (УМСА України, 2015. 76с.
2. Бодров В.А. Психологічний стрес: розвиток і подолання. – М.: ПЕР СЕ, 2006. – 371 с.
3. Бочкор Н.П. Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми у конфліктний та пост конфліктний період: метод рекомендації К.: МЖПЦ «Ластрада – Україна, 2014. 84с.
4. Головін С.Ю. Словарь практического психолога. – Минск: Харвест, 1998. – 682 с.
5. Гребінь Л.О. Особливості практики надання психологічної допомоги пораненим військовослужбовцям. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник. К.: ТОО Видавництво «Логос», 2015. 207с.
6. Мороз Р.А. Психологія травмуючих ситуацій: навчально-методичний посібник / Миколаїв: Іліон, 2018. – 298с.
7. Лазарус А. Краткосрочная мультимодальная психотерапия. – СПб: Речь, 2001. – 577 с.
8. Малкина-Пых И. Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. – М.: Эксмо, 2005 – 960 с.
9. Осухова Н.Г. Психологическая помощь в трудных и экстремальных ситуациях. – М.: Академия, 2007. – 389 с.
10. Посттравматические стрессовые расстройства в практике медико-социальной экспертизы. – М.: Медицина, 1997. – 608 с.

11. Психологічне супроводження оперативно-службової діяльності працівників ОВС в екстремальних умовах. – К.: НАВСУ, 2003. – 122 с.
12. Психология экстремальных ситуаций./ Под ред.В.В.Рубцова. – М.: Психологический институт РАО, 2007. – 253 с.
13. Смирнов Б.А., Долгополова Е.В. Психология деятельности в экстремальных ситуациях.- Х.: Изд-во Гуманитарный Центр, 2007, - 276 с.
14. Шех О.И., Сергеев С.С. Технологии психологической помощи в кризисных и экстремальных ситуациях – Спб.: ПГУПС, 2007 – 409 с.

Допоміжна

1. Аварии и катастрофы: Учебное пособие / под ред В.Н. Александрова. – М., 2008.
2. Алиев Х.М., Захаров В.В. Купирование острого стресса и антистрессовая подготовка // Московский терапевтический журнал - 2006, № 4, С.131-142.
3. Антонов В.Я., Цыган В.Н. Стрессоустойчивость человека. – М.: Дело, 2007.
4. Бондаренко А. Ф. Психологическая помощь: теория и практика. – К.: Укртехпресс, 1997. – 215 с.
5. Василюк Ф. Е. Психология переживания (анализ преодоления критических ситуаций). – М.: Изд во МГУ, 1984.
6. Лебедев В.И. Личность в экстремальных условиях. – М., 2009.
7. Марищук В.Л. Самоуправление своими эмоциями в условиях психического стресса. /Вестник гипнологии и психотерапии. – СПб, 2004.
8. Меерсон Ф.З. Адаптация, стресс и профилактика. – М.: Наука, 2001.
9. Модели и методы изучения экспериментальных эмоциональных стрессов. – Волгоград, 2007.
10. Моляко В.А. Психологические последствия Чернобыльской катастрофы//Психол.журн. – 2007. – Т. 13. – № 1.
11. Наенко Н.И. Психология напряженности. – М.: МГУ, 1976.
12. Небылицын В.Д. Основные свойства нервной системы. – М.: Просвещение, 1986.
13. Психологические проблемы деятельности в особых условиях/ Под ред. Ю.М. Забродина. – М.: Наука, 1985.
14. Пономарев В.Т. Энциклопедия безопасности. – Д.: Сталкер, 1997.
15. Психология экстремальных состояний. Хрестоматия. – Минск, 1999.
16. Пуховский Н.Н. Психопатологические последствия чрезвычайных ситуаций, – М.: Академический проект, 2008.
17. Ротеибург В.С. Аршавский В.В. Поисковая активность и адаптация. – М., 2004.
18. Русало В.М. Биологические основы индивидуально-психологических различий. – М.: Наука, 1989.
19. Рудестам Н. Групповая психотерапия. – М., 1990.
20. Семья глазами психолога: сборник методик. – М., 1995.
21. Скрытое управление человеком. Психология манипулирования. – М., 2002.
22. Селье Г. Стресс без дистресса. — М.: 2002.
23. Сосновикова Ю.Е. Психические состояния человека, их классификация и диагностика: Пособие для студентов и учителей. – М., 2005.
24. Стрелков Ю.К. Психология жизненных кризисов и значимых событий. //Психологический журнал. 1993. Т.14 ?5. С.141-142.
25. Стресс и болезни. – М.: Медицина, 1996.
26. Тарабрина Н.В. Практикум по психологии посттравматического стресса. –Спб.: Питер, 2007.

27. Тарабрина Н.В. Синдром посттравматических стрессовых нарушений: современное состояние и проблемы//Психол. Журн. – 2007. – Т. 13. ?2.
28. Таранов П.С. Приемы влияния на людей. — М.: Агентство «ФАИР», 2007.
29. Торубаров Ф.С., Чинкина О.В. Психологические последствия участия в ликвидации аварии на ЧАЭС// Клиническая медицина. – 2001.
30. Черепанова Е.М Психологический стресс. – Книга для школьных психологов, родителей и учителей. – М.: Издательский центр «Академия», 2006.
31. Черникова О.А. Эмоции в спорте. – М.: ФиС, 2008.

13. Інформаційні ресурси

1. http://www.voppsy.ru/journals_all/issues/1996/966/966118.htm
2. http://www.psycheya.ru/lib/psy_uod_ogl.html
3. <http://sp.mgppu.ru/index.php?view=links>
4. <http://de.ifmo.ru/--books/0050/>
5. http://window.edu.ru/window/catalog?p_mode=1&p_rubr=2.2.77.2&p_page=20
6. <http://sp.mgppu.ru/index.php?view=book&option=all&ann=yes&page=10&limit=10>
7. <http://psy.1september.ru/article.php?ID=200501913>
8. <http://www.1september.ru/>
9. <http://psy.1september.ru/>